

የአፍሪካ የራስ መሸፈኛ ወይም መጠቅለያ ዝግመተ ለውጥ / Die Evolution des afrikanischen Kopftuches oder Headwraps

የአፍሪካ ሴት የራስ መሸፈኛ (ዱኩ/Malawi) በአፍሪካ የአለባበስ ታሪክ ውስጥ ለረጅም ጊዜ እና ለኃይለኛ ትርጉሙ ልዩ ቦታ አለው።

የራስ መሸፈኛው ብዙውን ጊዜ ፀጉሩን ሙሉ በሙሉ ይሸፍናልና ጫፎቹን ከራስ ቅሉ አጠገብ ባለው ጥቅል ውስጥ በማሰር ይያዛል። የራስ መሸፈኛው ከሰሃራ በታች ካሉ አገሮች የመጣ ሲሆን (Das Kopftuch hat seinen Ursprung in Afrika südlich der Sahara) በአፍሪካና በአፍሪካ አሜሪካውያን ሴቶች ተመሳሳይ ተግባራትን ያገለግላል።

በአጻጻፍ ስልት (ነጥቦች)፣ የአፍሪካ አሜሪካዊቷ ሴት የራስ መሸፈኛ ከሰሃራ በታች ያሉ የውበትና የአለም እይታ ባህሪያትን ያሳያል። በዩናይትድ ስቴትስ ግን የራስ መሸፈኛ በአያት ቅድመ አያቶች አህጉር ላይ የተለመደ ያልሆነ ፓራዶክሳል (ፓራዶክስ)/paradoxe ትርጉም አግኝቷል።

በመጀመሪያ ከሰሃራ በታች ካሉት አፍሪካዎች፣ የራስ መሸፈኛ ብዙውን ጊዜ ልክን፣ መንፈሳዊነትንና ብልጽግናን ለማስተላለፍ ይጠቀም ነበር። በአፍሪካ ውስጥ ያሉ ወንዶች እንኳን የሃብትና የማህበራዊ ደረጃን ለማመልከት ኮፍያ ያደርጋሉ። ጭንቅላትን መሸፈን አፍሪካውያን ለዘመናት ያላቸውን ቦታ ከቃላት ውጪ ለመግለፅ የቻሉበት ዘዴ ነው። (6)

የራስ መሸፈኛ በአፍሪካውያን ሴቶች የሚለበስ ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ እድሜአቸውን፣ የጋብቻ ሁኔታቸውን፣ የዘር ሀረጎቻቸውንና ሀብታቸውን ያመለክታሉ።

ከተለያዩ ክልሎች የመጡ ብዙ ንግስቶች እራሳቸውን በባህላዊው የራስ ቀሚስ ያጌጡ ሲሆን ከእነዚህም መካከል የኑቢያን ንግስቶችን ጨምሮ ውስብስብና የበለፀጉ ጨርቆችን በውጫዊና በሚያማምሩ አበባዎች የተጠለፉ ጨርቆችን መርጠዋል ። (5)

በአጠቃላይ በአፍሪካ የተለያዩ ስሞች አሉት። በማላዊ ዱኩ፣ በቦትስዋና ቱኪ፣ በናይጄሪያ እና በሌሎች የምዕራብ አፍሪካ ክፍሎች ጌሌና በሴኔጋል ሙሶር ጥቂቶቹን ለመጥቀስ ያህል ነው።

በአፍሪካ ውስጥ ባሉ አገሮችና ጎሳዎች ውስጥ እነዚህ ልብሶች በተለያዩ መንገድ ጥቅም ላይ ይውላሉና የተለያዩ ትርጉም አላቸው። እንዲሁም የተጠቀሙባቸው ዘይቤና ቀለሞች። (1) ባለ ቀለም ክር ወደ ፀጉር መጠቅለል ከጥንቷ ግብፅ ጀምሮ የነበረ ልማድ ነው። ያኔ ሴቶች ፀጉራቸውን ጥብጣቦች፣ አበቦች፣ ቲያራዎችና የአበባ

ጉንጉኖች ያስውቡ ነበር። ደቃዎችም ዊግን ለማረጋጋት ያገለግሉ ነበር። (7)

የአፍሪካ ሴት የራስ መሸፈኛ (ዱኩ) በአፍሪካ የአለባበስ ታሪክ ውስጥ ለረጅም ጊዜ እና ለጠንካራ ትርጉሞች ልዩ ቦታ አለው። ከቅኝ አገዛዝ መከራ ተርፎ ከቅኝ ግዛት ወጥቶ አያውቅም። ዱኩ በጭንቅላቱ ላይ ከተጠቀለለ ጨርቅ የበለጠ ነው።

ይህ ለየት ያለ የጨርቅ መሸፈኛ "የጭንቅላት መሸፈኛ", "የራስ ማሰሪያ", "መሀረብ", "ጥምጥም" ወይም "ራስ መጠቅለያ" ተብሎ የሚጠራ ሲሆን ብዙውን ጊዜ ፀጉሩን ሙሉ በሙሉ ይሸፍናል። ጫፎቹ ከራስ ቅል አጠገብ ይተሳሰራሉ። በዚህምባብዌ ውስጥ የራስ መሸፈኛ በአፍሪካውያን ሴቶች ብቻ የሚለበስ ልብስ ነው። የዘር ግንድ መሸከም. (4)

በናይጄሪያ ውስጥ የራስ መጎናጸፊያው ጌሌ (የዮሩባ ቃል/ein Wort aus der Yoruba-Sprache) ይባላልና በጣም ትልቅና የተብራራ ሊሆን ይችላል።

በጋና ዱኩን የመልበስ እድሉ ብዙውን ጊዜ እንደ አርብ፣ ቅዳሜ ወይም እሑድ ባሉ ሃይማኖታዊ ቀናት ላይ ነው። ይህ የሚለብሱት ሙስሊሞች፣ የሰባተኛ ቀን አድቤንቲስቶች፣ ወይም የእሁድ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን እንደሆኑ ይወሰናል።

መሸፈኛ ዛሬ ባለው ዓለም ከፍተኛ የባህል እሴት ያለው ጠቃሚ ልብስ ሆኗል። በዮሩባ ባህል ለምሳሌ አንዲት ሴት ያላገባች ወይም ያላገባች ሴት መሆኗን በመመልከት ማወቅ ይችላል። መጨረሻው ወደ ቀኝ ካመለከተ፣ አግብታለች፣ እና ወደ ግራ ያዘነበለች፣ ያላገባች ነች።

በደቡብ አፍሪካና በናሚቢያ፣ በገጠር የሚኖሩ አብዛኞቹ አረጋውያን ሴቶች ለሚለበሱት ባህላዊ የራስ መሸፈኛ ("ጨርቅ" ለሚለው) አፍሪካንስ ቃል ዶይክ ጥቅም ላይ ይውላል።

የማላዊ የራስ ቀሚሶች ከናይጄሪያ ዘይቤ ጋር ሲነፃፀሩ ትንሽና ወግ አጥባቂ ይሆናሉ። ሴቶች እንደ ቀብር ባሉ ልዩ አጋጣሚዎች ዱኩን ይለብሳሉ። ፀጉራቸውን የተሸለሙ የከተማ ሴቶችም ከባህላዊ ክብር የተነሳ ገጠራማ አካባቢዎችን ሲጎበኙ ዱኩን ይለብሳሉ። በተጨማሪም ሴቶች ፀጉራቸውን ለመጠበቅ በእንቅልፍ ወቅት ዱኩስን ይለብሳሉ። በደቡብ አፍሪካ የሃይማኖት አገልግሎቶች ሴቶች ራሳቸውን ለመሸፈን ነጭ "ዱኩስ" ሊለብሱ ይችላሉ። የዚህምባብዌና ደቡብ አፍሪካ የሻንጋን ሴቶች "ዱኩስ"ን እንደ ፋሽን መለዋወጫ ይለብሳሉ፣ እና በዚህምባብዌ ባሉ ሌሎች ማህበራዊ ስብሰባዎች ላይ ሴቶች ዱኩን ሊለብሱ ይችላሉ።

በዙሉ ባህል/Zulu-Kultur አንዲት ሴት ስትጎበኝ ወይም አማቶቿ ባሉበት ራሷን (ፀጉሯን) መሸፈን አለባት። እንዲሁም አንዳንድ Xhosa ሴቶች አማቶቻቸው ባሉበት ማግባት ይጠበቅባቸዋል። ኢቂሂያ/Iqhiya መልበስ የአክብሮት ምልክት ነው። በባህላዊ የሶቶ ስርግ ላይ የማኮቲ አማቶች ኢቱኩን በቤተሰባቸው ውስጥ መቀበሏን ምልክት አድርገው ይሰጡታል። (11)

በመንፈሳዊ አፍሪካውያን ሴቶችና ጥቁር ሴቶች የራስ መሸፈኛን እንደ ሃይማኖታዊ ውበት ወስደዋል። በእስልምና ባህል ከሂጃብ ጀምሮ እስከ የካቶሊክና እንደ ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እምነት ጥቁር ሴቶች ጭንቅላትን (ፀጉርን) መሸፈን የእምነት ተግባር እንደሆነ ያውቃሉ። በአፍሪካ ባህላዊ ሃይማኖቶች አዲስ ጀማሪ (Iyawó) በቀላሉ የሚለየው ከራስ እስከ እግር ጥፍሩ ነጭ በመልበስ ሲሆን ይህም መሸፈኛን ጨምሮ ሁል ጊዜም መልበስ አለበት።

ይህ ለኢፋ፣ ሳንቴሪያ፣ ካንዶምብሌ፣ ሉኩሚና ሌሎች በርካታ ግኝቶችና ዘመናዊ ሃይማኖቶችን ይመለከታል። ሳንጎማስ፣ ደቡብ አፍሪካዊ ፈዋሾች፣ ጭንቅላታቸውን በዊግ እና በፎጣዎች ይሸፍናሉ። ብዙ ጊዜ በዶቃና በክር ያጌጣሉ። እና የዘመናችን ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን ባርኔጣዎች ላባዎች እንኳን የሚመነጨት ከተመሳሳይ ቅድመ አያት የራስ መሸፈኛ ነው።

ባሕላዊ በዓላት አብዛኞቹ የራስ መጎናጸፊያ (መሸፈኛ) ያላቸው ሰዎች የሚያብቡበት ነው። እና የጋና ዱኩና የናይጄሪያ ጌሌ በሴቶች ለትውልድ ሲለበሱ፣ በአብዛኛዎቹ ክስተቶች የመጨረሻዎቹ ሆነዋል። የፋሽን መለዋወጫና ወደ ጭንቅላት የሚቀይር ወደ ጥበብ ስራ አድጓል።

አንዳንድ አፍሪካውያን ወንዶችም እንኳን እንደ ፋሽን መግለጫ፣ የሀብትና የማህበራዊ ደረጃ ምልክት አድርገው የራስ ልብስ ለብሰዋል። በብዙ ማህበረሰቦች ውስጥ ወንዶችም ሴቶችም ዛሬም ይለብሳሉ። ይሁን እንጂ ባህሉ የሚመስለው ጨርቁ የሚለብስበት መንገድ ነው። በሌላ አነጋገር፣ ጨርቁ የሚለብስበት ዘይቤ የመጨረሻው ባህላዊ ባህሪ ነው።

በአትላንቲክ የባሪያ ንግድ ወቅት አፍሪካውያን በባርነት ወደ አሜሪካ ሊያመጡ ከሚችሉት ጥቂት የባህል ሀብቶች አንዱ ነበር። የአፍሪካ አሜሪካዊቷ ሴት የጭንቅላት ልብስ ከሰሃራ በታች ያሉ ውበትና የአለም እይታ ባህሪያትን ያሳያል። በዩናይትድ ስቴትስ ግን የራስ መሸፈኛ በአያት ቅድመ አያቶች አህጉር ላይ የተለመደ ያልሆነ ፓራዶክስ/paradoxe ትርጉም አግኝቷል።

በባርነት ጊዜ የራስ መሸፈኛ መልበስ የባርነት ምልክት እንዲሆን በነጭ ገዥዎች የታዘዘ ነበር። ይህ ከጊዜ በኋላ ወደ "ጥቁር ማሚ" አገልጋይ ወደ ነጭ ሰዎች ተዛመደ። አሜሪካ ውስጥ የራስ መሸፈኛው የባሪያውን ፀጉር በስራ ላይ ካለው የአየር ሁኔታ የሚከላከልና የቅማል ስርጭትን የሚገታ መገልገያም ሆነ። ነገር ግን እንደ አፍሪካ ሁሉ፣ የራስ መሸፈኛ ማህበረሰብንም ፈጠረ - በባሮቹ የሚካፈለው ዕቃ - እና ግለሰባዊነት - ለመልበስ ልዩ ነበር። ይሁን እንጂ በባርነት የተያዙትና ዘርቻቸው መሸፈኛውን እንደ ድፍረት ቁር ይመለከቱት ነበር፤ ይህም የአውነተኛውን የትውልድ አገር ምስል ይወክላል። ተብሎ ተጠርቷል - "አሮጌው አፍሪካ" ይሁን ወይም "አዲሱ ቤት (ሀገር)" አሜሪካ።

በሚሊዮን የሚቆጠሩ በባርነት በተያዙ ሴቶች እና በዘርቻቸው የሚለብሱት ቀላል መሸፈኛ የጋራ መለያ ዩኒፎርም ሆኖ አገልግሏል። ነገር ግን፣ በጣም በተራቀቀ መልኩ፣ አፍሪካዊቷ አሜሪካዊት ሴት መሸፈኛ እንደ "የአመጽ ዩኒፎርም" ሆኖ አገልግሏል። ራስን የመግለጽ መጥፋትን ፍጹም የመቋቋም ምልክት አሳይቷል።።

እ.ኤ.አ. በ 1970 ዎቹ ውስጥ ፣ የራስ መሸፈኛ የአመፀ የጥቁር ኃይል ዩኒፎርም ማዕከላዊ መለዋወጫ ሆነ። የራስ መሸፈኛው ልክ እንደ አፍሪካ ሁሉ በአንድ ወቅት የአፍሪካ ዝርያ ያላቸውን ሰዎች ለማሳፈር ይጠቀምበት የነበረውን የፀጉር አሠራር በድፍረት ወሰደ። ጥቁር ቆንጆ ነው፣ ይባላል፣ እና የኬንቴ-መሸፈኛዎች የአፍሪካንትሪክ ውበት በዓል ነበሩ።

በካሪቢያን አገሮች ሁሉ፣ በባርነት የተያዙ ሴቶች ከተፈጥሯዊ ነገሮች ለመከላከል የራስ መጎናጸፊያን የመልበስ የአፍሪካን ወግ ቀጥለዋል። ለጭንቅላት መሸፈኛ የሚያገለግሉት ጨርቆች ከባሪያዎቹ ባለቤቶች ከሚፈለጉት ደብዘዝ ካሉት ብሉዝ፣ግራጫና ቡኒዎች አንስቶ ውስብስብ የሆነ የጭንቅላት መጎናጸፊያን ለመንደፍ የሚያገለግሉ በጣም የተራቀቁ የማድራስ ጨርቆች/Madras-Stoffen ይጠቀማሉ።

የራስ መሸፈኛዎች በአፍሪካ እና በአፍሪካ-ትውልድ ባህሎች ውስጥ ለብዙ ትውልዶች ኖረዋል ፣ ግን እነሱ በቀላሉ የጥቁር ሴቶች ፋሽን ምልክት አልነበሩም ። የራስ መሸፈኛው የጥቁር ሴት መለያ፣ የባህል እውቅናና ማህበራዊ ደረጃ ማዕከል ነው፣ ይህ ሁሉ ከአፍሪካ አህጉር የበለፀገ የዘር ግንድ ነው።

መጀመሪያ ላይ የራስ መሸፈኛው በሞቃታማ የአየር ጠባይ ውስጥ የሴቶችን ፀጉርና የራስ ቆዳን ከሙቀትና ከፀሀይ ብርሀን ለመጠበቅ ይጠቀም ነበር። ጭንቅላትን በጨርቅ መጠቀሙ ለየትኛውም የባህል ቡድን የተለየ አይደለም።

የአውሮፓ ኃይላን የአፍሪካን ባህልና የአፍሪካን የውበት ደረጃዎች ለመለወጥ በሞከሩበት ጊዜም ቢሆን

የአፍሪካን የራስ መሸፈኛዎች ለብዙ ሺህ ዓመታት ቆይተዋል ። ዛሬ የራስ መሸፈኛው ወደ ፋሽን ተመልሷል። ተፈጥሯዊ የፀጉር እንቅስቃሴ እየጨመረ በመምጣቱ ብዙ ሴቶች እንደ ፖለቲካ መግለጫና እንደ ፋሽን መከላከያ አማራጭ ሆኖ ያገለግላል (ይሸጋገራል)።

ምንጭና ማውጫ / Quellen und Referenzen:

1. <https://www.naturalcurlies.com/the-history-and-meaning-of-African-head-wraps/>
2. <http://.org/africa/256-የአፍሪካ-ራስ መጠቅለያ-አጭር-ታሪክ.html>
3. <https://www.nationalclothing.jelaniwomen.org/history-of-headwraps/>
4. የአፍሪካ ሴቶች እና የጭንቅላት መጠቅለያ (ዱኩ) ጠቀሜታ | ዚምባብዌ መሆንን በማክበር ላይ (thepatriot.co.zw)
5. ሜካፕ በማራ።
6. https://www.huffingtonpost.co.uk/2017/05/25/the-evolution-of-the-headwrap-in-አፍሪካ-ከአንድ-በላይ beauty_a_22109120/#:~:text=እሱ%20የጀመረው%20በ%20ንኡስ%20Saharan፣h%20እነዚያ%20ዐማን%20የያዙ%20it።
7. የአፍሪካ ራስ መጠቅለያ አስደናቂ ታሪክ - ሲካ (sikaa.com)
8. የአፍሪካ ራስ መጠቅለያ | ባዱ ራእዮች
9. የፀጉር መጠቅለያ፣ ቆርቆሮ እና ሌሎችም - የዓለም ታዋቂ የጦጣ ቤት ጉምሩክ
10. አፍሪካዊው ታሪክ ይጠቀሳል - የአፍሪካ ራስ መጠቅለያ (wordpress.com)
11. ታሪክ የራስ ስካርቭስ - ያሲን አፍሪካዊ ቡቲክ (yacinesafricanboutique.com)
12. 9783956794650.pdf (oapen.org)
13. <https://sonson.com/blogs/dapper-news/የራስ መግፈያ-እና-ጥቁር-ባህል ታሪክ-ታሪክ>
14. የጭንቅላት ክራባት ምንድን ነው. ኢንሳይክሎፔዲያ (what-this.com)
15. ማሚ ካሪካቸር (historyonthenet.com)